

Franz Kafka
Petites faules

Traducció i pròleg d'ANNA PUNSODA
Epíleg de MELCIOR COMES

Amb dibuixos de FRANZ KAFKA

comanegra

Petites faules

Nota editorial, 11

El mico i la sensibilitat augmentada, 13

Petita faula, 21

El poble del costat, 22

Desig de ser indi, 23

Un truc a la porta de la masia, 24

El timoner, 28

Un informe per a l'Acadèmia, 31

Al galliner, 49

Primera pena, 51

Un missatge del kàiser, 56

Davant la llei, 58

Deixa-ho estar!, 61

Comunitat, 63

De nit, 65

El passatger, 67

El refús, 70

La prova, 72

El veí, 75

Un fratricidi, 79

Una confusió quotidiana, 83

Conversa amb l'home que resa, 85
Conversa amb el borratxo, 98
La baldufa, 106
De les al·legories, 109
Els arbres, 111
Un artista de la fam, 113
El pont, 131
Els maldecaps del patriarca, 134
Un creuament, 137
El voltor, 141
Prometeu, 143
El silenci de les sirenes, 145
Posidó, 148
La veritat sobre Sancho Panza, 151
Un metge rural, 152
Retorn a casa, 163
<i>Kafka o el salari de la solitud, 167</i>

El mico i la sensibilitat augmentada

Anna Punsoda

Un neuròtic sense vida social, traumatitzat pel pare i per la feina d'oficina. Sigui per les cartes exagerades a les dones i al pare, sigui perquè associem el seu nom a una burocràtica infernal, aquesta és la imatge de Franz Kafka (1883-1924) que sol circular.

I amb tot, sabem que Kafka no va parar d'ascendir a la companyia d'assegurances on treballava. Va fer conferències a la universitat, lectures públiques; va presentar recitals. Els seus contactes amb artistes com Max Brod, Oskar Pollak, Felix Weltsch, Oskar Baum o Franz Werfel eren constants. Tenia vida cultural, vincles polítics, preocupacions històriques, religioses i lingüístiques. Aleshores, d'on surt l'aïllament existencial?

L'any 1883, quan neix Franz Kafka a Praga, el setanta cinc per cent de la població de la ciutat era txeca. Ell formava part de la minoria germànica i encara, dins d'aquesta, de la minoria jueva. Això impacta directament la seva narrativa. Esclar que l'alemany era la llengua de l'imperi i del funcionari, però el txec era la llengua majoritària, la dels comerços com la botiga del seu pare, on Franz Kafka treballava de tant en tant. L'alemany de Praga era l'alemany d'una comunitat aïllada. Un alemany de llibre, auster, sense l'expressió orgànica ni la melodia de la llengua oral. A més a més, el seu alemany familiar venia esquitxat d'ídix, fet que va causar-li inseguretats, perquè cap jueu, deien els alemanys cristians, podia escriure grans obres en alemany si no enterrava aquella romanalla.

Tot i no ser jueu practicant, tot i haver rebut una educació laica i occidental, de petit va integrar l'antisemitisme pels camins més delirants. La vigília de la Pasqua de Resurrecció de l'any 1899, per exemple, van trobar morta a Pólna una jove cristiana de dinou anys. La premsa groga i els polítics antisemites van acusar un sabater jueu i van fer córrer que es tractava d'un sacrifici ritual. El sabater va ser condemnat a mort, acusat d'haver-la degollat per preparar pa àzím

per a la Pasqua amb sang cristiana. Els judicis contra els jueus per sacrificis rituals no eren una cosa estranya; l'assassinat a ganivetades de Josef K. a *El procés* o la mort de Wese a «Un fratricidi», que trobareu en aquest volum, hi fan pensar.

Sense l'antisemitisme austríac (els topalls laborals eren ordres de l'imperi) i sense l'antisemitisme txec (accentuat després de la Primera Guerra Mundial), no es pot comprendre la por de Kafka de l'arbitrarietat de la llei. Tampoc, sense la barreja ètnica, religiosa i lingüística en què habitava, no s'entén la seva fixació per les criatures híbrides. Els creuaments d'espècies són una constant a la seva literatura. També ho són els objectes o els animals que s'expressen com a humans. Sí que en aquells anys eren cèlebres les tesis de Rudolf Steiner, el pare de l'antroposofia. I sí que els nous avenços tècnics (el telèfon, el cotxe) van generar un retorn a la natura entre l'elit intel·lectual. Però res va afectar tant Franz Kafka com el fet de formar part d'una minoria perseguida (la jueva) dins una altra minoria (la germànica) que a Praga, en vida seva, no va parar de perdre influència.

A «Un informe per a l'Acadèmia» es veu molt bé. El seu protagonista és un mico capturat per una expedició. Mentre el traslladen cap a Hamburg en

un vaixell, rumia quines opcions té. Sap que la llibertat no és possible, però veu que copiant aquells que té al voltant es pot obrir camí, i d'aquesta manera, imitant els humans, aconsegueix una posició privilegiada en un teatre de varietats. Dins de les seves possibilitats de mico capturat, aconsegueix el màxim grau de llibertat possible. Una actitud semblant a la que Franz Kafka va adoptar a la vida; tant al si de la seva família, que no va abandonar mai, com a la societat, on va anar-se adaptant a les limitacions que li imposaven.

En aquest volum hi ha representats els grans moments de l'evolució de Kafka. «Conversa amb l'home que resa» i «Conversa amb un borratxo» són alguns dels seus primers textos. Publicats l'any 1909 a la revista *Hyperion*, són temptejos, fragments d'un autor que pensa en una obra més gran que encara no pot abastar. «El passatger», «El refús», «Desig de ser indi» i «Els arbres» formen part de *Contemplació*, el primer recull que va publicar l'any 1912 a l'editorial Rowohl (dirigida per Kurt Wolff), del qual va vendre vuit-cents exemplars. Són traços de pintura.

Els textos escollits d'*Un metge rural* ja són una altra cosa. Kafka els va escriure els primers mesos del 1917, en un estudi ronyós que li havia deixat la germana

que més s'estimava. Hi trobareu «Un metge rural», «Al galliner del circ», «Davant la llei», «El poble del costat», «Un missatge imperial», «Les preocupacions del cap de família», «Un fratricidi», «Un informe per a l'Acadèmia». Tots són textos pensats de dalt a baix, on queda marcada la base de la seva literatura. «Al galliner del circ» n'és un bon exemple: amb només dues frases poètiques, oníriques, inacabables, dibuixa dos mons paral·lels que podrien existir simultàniament. Aquests són també els primers textos que va enviar directament a Kurt Wolff sense que Max Brod l'empaités.

«Un artista de la fam» i «Primera pena», que primer van publicar-se l'any 1922 a les revistes *Genius* i *Neuen Rundschau*, formen part del volum *Un artista de la fam*, en les correccions del qual Kafka va treballar fins a l'últim dia de la seva vida. Aquí parlen la soledat i la incomprensió de l'artista, tot el que Kafka havia sacrificat, o creia que havia sacrificat, al seu art.

Els dinou relats restants van publicar-se després de la mort de Kafka. Tots van ser escrits entre 1917 i 1924, i gairebé tots va titular-los Max Brod. L'últim que va escriure va ser, precisament, «Retorn a casa».

Llegint testimonis propers a Kafka trobem suport autobiogràfic per a molts dels relats que he traduït

aquí. Expressen situacions concretes, concretíssimes, que alhora prenen una dimensió al·legòrica, de manera que el converteixen en l'autor predilecte dels professors de filosofia. S'ha parlat molt, afortunadament, de la seva formació teològica i de la seva sensibilitat augmentada. A Kafka cal imaginar-lo com un home a qui tots els sentits se li amplifiquen, algú capaç de veure la mateixa realitat des de moltes perspectives, que, a més, s'amplien a cada moment. Una ment amb mil finestres obertes les vint-i-quatre hores del dia, incapaç d'acostumar-se al seu cos llargarut, prim i malaltís; un home amb una por exagerada de crear i trencar qualsevol vincle. I, tanmateix, el fundador de la literatura contemporània, gràcies al qual la frontera entre fantasia i realitat perd tot el sentit, no pot destriar-se de la seva situació al món. Si hagués pensat com tothom, no hauria pogut sobreviure.